

ЦІННІСНО ОРІЄНТОВАНА ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ

Дослідження цінностей в освіті здійснюється в НПУ ім. М.П. Драгоманова в рамках імплементації проекту напряму Жана Монне проект «Європейські цінності різноманіття та інклюзії для сталого розвитку» (620545-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-PROJECT). Під час виконання проекту на постійній основі відбувається крос-кооперація та синергія з ще одним проектом напряму Жана Монне – Кафедра Жана Монне «Соціокультурні виміри Європейських Студій» (620635-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-CHAIR), який також упроваджується в НПУ ім. М.П. Драгоманова. Спільні наукові розробки з партнерами з Університету Генуї в рамках зазначених проектів Жана Монне підтвердили необхідність дослідження цінностей в освіті, зокрема у вищій освіті. Цей науково-освітній напрям ціннісно орієнтованої освіти активно розвивається в Європейському Союзі, адже міграційна та демографічна кризи, загальна соціальна демотивація актуалізують необхідність виховання цінностей, передусім, у молодого покоління. Такий підхід збігається із загальноєвропейським підходом у сфері освіти для сталого розвитку. З метою поширення європейського досвіду освіти для сталого розвитку 18–20 травня 2020 р. в НПУ ім. М. П. Драгоманова відбулась міжнародна науково-практична конференція «ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНА ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ», на яку зареєструвалось понад 345 учасників з більш ніж 9 університетів та інших закладів освіти, більш ніж 120 учасників кожного дня були одночасно присутні на онлайн платформі Zoom. Перший день роботи конференції «Поширення цінностей ЄС в освіті» був присвячений розповсюдженню та впровадженню практик ЄС ціннісного підходу. Це були доповіді про діяльність європейських фондів, програм та інших ініціатив, що поширюють цінності ЄС. Роботу конференції урочис-

то відкрив ректор НПУ імені М. П. Драгоманова доктор філософських наук, професор, академік Академії педагогічних наук України, член-кореспондент Національної академії наук України, президент Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи В.П. Андрущенко своєю програмною доповіддю про проблему підготовки нового вчителя для об'єднаної Європи ХХІ століття. Важливість поширення європейських цінностей в освітньому просторі України як чинник формування стратегічної культури розкрив у своєму виступі проректор з міжнародних зв'язків професор В. Лавриненко. Також на пленарному засіданні були представлені доповіді П. Крайні-ка, експерта напряму Жана Монне Національного+ Офісу в Україні, координаторки програм Жана Монне з європейської економіки професора Л. Батченко, член-кореспондента НАПН України, професора А. Шевцова, радника президента НАПН України С. Курбатова, О. Краєвської, провідної експертки Західноукраїнського дослідницького центру з європейських студій, О. Тупахіної, координаторки Модуля Жана Монне EUVOLIA, в яких було окреслено важливість європейських цінностей у викладанні та роль європейських проектів, зокрема напряму Жана Монне. У перший день було проведено міжнародний воркшоп «Практика ЄС у ціннісній орієнтації освіти», панельну дискусію «Демократичні цінності в освіті: європейський досвід, українські практики», міжнародні круглі столи «Екологічна відповідальність в освітньому просторі» та «Ціннісно орієнтований сталий розвиток освіти: проблеми, досягнення, європейські практики». Конференція стала партнерською подією в рамках програми EU Green Week 2021, оскільки на ній розглядалися важливі теми екологічної безпеки. Були представлені важливі європейські ініціативи. Ініціатива Homeland Earth – «Земля – наш

* Стаття є результатом досліджень у межах проектів «Європейські цінності різноманіття та інклюзії для сталого розвитку» (620545-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-PROJECT) та «Соціокультурні виміри Європейських Студій» (620635-EPP1-2020-1-UA-EPPJMO-CHAIR) The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

Рідний Дім» (GSIS та ASPR, Відень, Австрія) – була представлена професором В. Вінтерштайнером, PhD, професором університету Клагенфурт, «A Campaign for Planetary Solidarity». А європейську ініціативу Green Deal представила професор Кафедри Жана Монне О. Мельник з доповіддю «Європейський зелений курс: перспективи та виклики для України».

Другий день роботи конференції «Інклюзія та різноманіття в освіті ЄС» був присвячений різним аспектам інклюзії (соціальній інклюзії та соціальній згуртованості, різноманітності). Цей день роботи конференції було організовано за підтримки активних учасників проекту Жана Монне з факультету інклюзивної та спеціальної освіти НПУ ім. М. П. Драгоманова під керівництвом професора М. Шеремет. У цей день тема європейського досвіду інклюзії в освіті, зокрема інклюзії та різноманіття освіти ЄС, була розкрита на пленарному засіданні у виступах провідних фахівців України, Молдови, Польщі, Норвегії; в навчальному класі професора Д. Спелбер (Університет Генуї, Італія) «Інклюзивна освіта ЄС». Також було проведене секційне засідання з висвітленням нагальних проблем упровадження ідей інклюзії в освітній простір під керівництвом професора М. Шеремет. Доцент Г. Афузова провела круглий стіл «Доступність і різноманітність в освіті та суспільстві: реальність та перспективи» за участі фахівців-практиків та громадських активістів. Емоційно та методологічно навантаженою стала онлайн-трансляція вистави-експеримента «Я та Інший, або інклюзія в дії» БТ «Джерела».

Також одним з основних напрямів обговорення була проблема біорізноманіття, розвиток усвідомленого та шанобливого підходу до збереження біобалансу. Так, було проведено круглий стіл «Європейські освітні практики збереження біорізноманіття» у партнерстві з Київським зоологічним парком загальнодержавного значення. Результатом роботи круглого столу став «Меморандум про екологічну просвіту», в якому, спираючись на досвід європейських країн, всі учасники визнали необхідність співпраці у сфері екологічної освіти між академічними освітніми закладами та закладами природної та/або культурної спадщини; ведення широкої екопросвітницької роботи серед громадськості; створення міждисциплінарних освітніх про-

грам та спеціальностей з розвитку екологічної компетентності тощо.

Третій день роботи конференції «Сталий розвиток освіти або освіти для сталого розвитку» був зосереджений на вивченні основних тенденцій сталого розвитку, цінностей ЄС щодо екологічної відповідальності, важливості освіти в цьому процесі. Рамковий виступ на пленарному засіданні професора І. Добронравової, Голови Українського синергетичного товариства, почесної членкині GSIS (Австрія), розкрив синергетичний погляд на сталий розвиток і підтримувану освіту. Професор І. Якименко, академічний координатор проєктів Жана Монне, розповів про впровадження Європейських студій зі сталого розвитку. Відбулися секційні засідання «Андрагогіка і герогогіка в концепції сталого розвитку суспільства» під керівництвом професора Н. Дем'яненко, «Інформаційна культура для сталого розвитку суспільства» під керівництвом доцента С. Цимбал та «Екологічна освіта в подоланні глобальних викликів сталого розвитку», в рамках якого О. Мельник провела круглий стіл «Потенціал Європейської Зеленої Угоди на шляху подолання кліматичних викликів».

Важливою подією конференції став навчальний клас від професора М. Бласкової (Університет Жиліна, Словаччина) «Європейські цінності для розвитку людського потенціалу». Активна зацікавленість до навчального класу, представленого професором М. Бласковою, зокрема, практичної методології на основі європейського дослідження цінностей освітян, ще раз продемонструвала готовність української освітньої спільноти до активного діалогу про цінності з практичним застосуванням досвіду європейських колег. Вочевидь, проблема дослідження та впровадження на практиці європейських цінностей, зокрема різноманіття та інклюзії, є надзвичайно актуальною як для України загалом, так і для її системи вищої освіти. Це збігається з ціннісним підґрунтям проєктів Жана Монне EVDISD та SCAES, які впроваджуються в НПУ ім. М. П. Драгоманова.

Мар'я НЕСТЕРОВА

доктор філософських наук, професор,
професор кафедри менеджменту
та інноваційних технологій
соціокультурної діяльності
НПУ ім. М. П. Драгоманова